

नामांक

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--

No. of Questions – 23

No. of Printed Pages – 8

VU-53-Nim. Dar.

निम्बार्क दर्शनम्

वरिष्ठ उपाध्याय परीक्षा, 2022

समय : 2 घण्टे 45 मिनट

पूर्णांक : 80

परीक्षार्थिभ्यः सामान्य निर्देशाः

- (1) परीक्षार्थिभिः सर्वप्रथमं स्वप्रश्नपत्रोपरि नामाङ्काः अनिवार्यतः लेख्यः ।
- (2) सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः ।
- (3) प्रत्येकस्य प्रश्नानामुत्तराणि उत्तरपुस्तिकायां एव देयम् ।
- (4) प्रत्येकस्य प्रश्नभागस्य उत्तरं क्रमानुसारमेव एकत्र एव लेखनीयम् ।

VU-53-Nim. Dar.

[Turn over

प्रश्नपत्रेऽस्मिन् चत्वारः भागा सन्ति । तेषां प्रश्नानां उत्तरं विधेया ।

खण्ड – अ

1. निम्नाङ्कित प्रश्नेषु उत्तरं (अ), (ब), (स), (द) एषु एकं उत्तरं उत्तर-पुस्तिकायां लिखतु । $12 \times 1 = 12$

बहुविकल्पात्मकाः प्रश्नाः

(i) द्वैताद्वैतविवेक ग्रन्थः सम्प्रदायस्य अस्ति ।

(अ) रामानुजनस्य

(ब) मध्वस्य

(स) रामानंदस्य

(द) शैवस्य

(ii) वेदान्तदशश्लोकी ग्रन्थे विषयवस्तुः अस्ति ।

(अ) श्लोकेषु

(ब) पद्येषु

(स) गद्येषु

(द) श्लोक-गद्येषु

(iii) निम्बार्क दर्शनस्य प्रमुखपीठः राजस्थानप्रान्ते अस्ति ।

(अ) जयपुरनगरे

(ब) जोधपुरनगरे

(स) सलेमाबादनगरे

(द) उदयपुरनगरे

(iv) सुदर्शनस्तोत्रे वर्जनं अस्ति ।

(अ) रामस्य

(ब) विष्णोः

(स) कृष्णस्य

(द) सुदर्शनस्य

(v) “निम्बार्क” शब्दस्य अर्थोऽस्ति ।

(अ) पिपलस्य अर्कः

(ब) निम्बस्य अर्कः

(स) ओदुम्बरस्यार्कः

(द) अर्कस्यार्कः

(vi) त्रिगुणात्मिकामायां कस्य कृपातः जीवोऽपबर्ग भवति ।

(अ) मायाप्रसादात्

(ब) भवगत्प्रसाद

(स) स्वभक्त्या

(द) मायाज्ञानात्

(vii) "अचेतनं माया प्रधानादिपहप्रवाच्यम्" इति वचनं आचार्यस्य वर्तते ।

- (अ) शैवाचार्यः (ब) निम्बार्काचार्यः
(स) शंकराचार्यः (द) वल्लभाचार्यः

(viii) "श्रीजी" महाराजस्य उपाधिः प्राप्तं आसीत् ।

- (अ) श्री राधासर्वेश्वरशरणदेवार्य (ब) श्रीराघवाचार्य
(स) स्वामीदेवनारायणाचार्य (द) स्वामी वल्लभाचार्य

(ix) वेदान्तस्य द्वैताद्वैत प्रस्थाने विषयवस्तुः अस्ति ।

- (अ) चित-अचित ईश्वरस्य (ब) राधाकृष्णस्य
(स) ईश्वरस्य (द) वैज्ञानिकपक्षस्य

(x) द्वैताद्वैतविवेक ग्रन्थस्य लेखकः निवासी आसीत् ।

- (अ) राजस्थानप्रान्तस्य (ब) बिहारप्रान्तस्य
(स) उत्तराखण्डस्य (द) उत्तरप्रदेशप्रान्तस्य

(xi) द्वैताद्वैत ग्रन्थे तत्त्वानि सन्ति ।

- (अ) त्रयः (ब) चत्वारः
(स) पञ्च (द) सप्तः

(xii) निम्बर्क सम्प्रदाये "माला" धा रचन्ति ।

- (अ) कण्ठे (ब) हस्ते
(स) गोमुखे (द) कण्ठे-गोमुखेश्च

2. खण्ड (अ) षड् प्रश्नानां रिक्तस्थानपूर्तिः करणीया ।

6 × 1 = 6

- (i) शरीर संयोग _____ योग्यम् ।
(ii) त्रिगुणात्मकं _____ प्रकृतिपरिणामरूपं भूतसंघात् ।

- (iii) एषोऽणु _____ चेतसा वेदितव्यः ।
 (iv) तस्याऽयं _____ नहि श्रुतिः भेदस्वरूपं अस्ति ।
 (v) भेदाभेद _____ भेदपदार्थं न्यायादिमतम् ।
 (vi) अथभावरूपोऽपि सः _____ इतिचेत उच्यते ।

3. सर्वेः प्रश्नाः समानाङ्का ।

12 × 1 = 12

- (i) लिंगशरीरस्य लक्षणम् किं ?
 (ii) कुण्डलावस्था कस्य जीवे भवति ?
 (iii) सर्वं इदं जगत् अस्ति ।
 (iv) कर्मधारय सिद्धान्तस्य स्वरूपं भवति ।
 (v) निम्बार्क सम्प्रदाये ईश्वरं भजते ।
 (vi) अन्योन्याभावत्व निर्वाह कस्य उदाहरणं वर्तते ।
 (vii) श्रीराधार्माधव युगल मिश्रेणस्वरूपं कस्य भवति ?
 (viii) "गोप्यो नाम विष्णुत्न्याः" इतिवचनं उपनिषदस्य अस्ति ।
 (ix) भगवानस्य नित्य पत्न्याः स्तः ।
 (x) द्वैताद्वैत ग्रन्थे "गोविन्द" स्वरूपं किमुच्यते ?
 (xi) "तत्त्वमसि" वाक्यः वेदान्त-दशश्लोकीग्रन्थे प्रयुक्तोऽस्ति ।
 (xii) वेदान्तदशश्लोकीमत काष्ठा-अवधिः का ?

खण्ड - ब (लघूत्तरात्मकाः प्रश्नाः)

13 × 2 = 26

4. मायाः मुक्तो कः भवति ?
 5. अचेतनं कति प्रकारका सन्ति ?

VU-53-Nim. Dar.

6. ईश्वर कृपाजन्मज्ञानक्रिया शक्तिकं जीवस्य विशेषणं लिखतु ।
7. जीवस्य प्रथम विशेषणं दशश्लोकीमतानुसारं लिखतु ।
8. तमोमयी माया किं करोति ? लिखतु ।
9. द्वैताद्वैत मतमधिकृत्य माया स्वरूपम् वर्णयत् ।
10. कालतत्त्वं द्वैताद्वैत विवेकमतानुसारं वर्णयत् ।
11. दशश्लोकी ग्रन्थस्य प्रथम श्लोक मुपस्थापयत् ।
12. अचेतनं कतिविधम् ? उपस्थापयत् ।
13. जीवप्रकृतीं निरूपयत् ।
14. कृष्णपहारविन्दात्मते अन्यागतिः काः ? उपस्थापयत् ।
15. निम्बार्क दर्शने शरणागति स्वरूपम् वर्णयत् ।
16. "भूमावुत्तारितं सर्वं वैकुण्ठं स्वर्गवासिनाम्" द्वैताद्वैत-विवेकानुसारं वर्णयत् ।

OFFICE COPY

[Turn over

17. निम्बार्कसम्प्रदायानुसारं उपसनापद्धतिं वर्णयत् ।

अथवा

उपासना का ? तस्य स्वरूपं वर्णयत् ।

18. आत्मा स्वरूपम् वर्णयत् ।

अथवा

आत्मा का ? आत्मतत्त्वम् उपस्थापयत् ।

19. शरणागति स्वरूपम् वर्णयत् ।

अथवा

गुरुः शिष्य परम्पराया स्वरूपं वर्णयत् ।

20. शुक्लादि कतिभेदाः ? वर्णयत् ।

अथवा

ब्रह्मलक्षण उपस्थापयत् ।

21. वैष्णव सम्प्रदायानुसारं वैराग्यं कतिविधम् ? उपस्थापयत ।

अथवा

वीत-राग स्वरूपं वर्णयत् ।

22. मायाब्रह्मण्योः को भेदः ? उपस्थापयत् ।

अथवा

द्वैताद्वैत ग्रन्थस्य लेखकः कः ? तेषां परिचयोः विधेयः ।

23. दशश्लोकी ग्रन्थस्य साह समीक्षा उपस्थापयत् ।

अथवा

श्रीराधाकृष्णयोः भक्ति स्वरूपम् उपस्थापयत् ।

1900 201710

DO NOT WRITE ANYTHING HERE

